

KL

› GODT PÅ VEJ
I SAMARBEJDE MED FORÆLDRENE

GODT PÅ VEJ

GODT PÅ VEJ

– I SAMARBEJDE MED FORÆLDRENE

Godt på vej – I samarbejde med forældrene

© KL

1. udgave, 1. oplag 2017

Produktion: Kommuneforlaget A/S

Design: e-Types

Foto: Simon Klein-Knudsen

KL

Weidekampsgade 10

2300 København S

Tlf. 3370 3370

kl@kl.dk

www.kl.dk

 @kommunerne

 facebook.com/kommunerne

Produktionsnr. 830196

ISBN 978-87-93365-58-2

INDHOLD

GODT PÅ VEJ	4	BRUG FOR TYDELIG KOMMUNAL SAMMENHÆNG I SAMARBEJDET MED FORÆLDRE	12
FORÆLDRE OG KOMMUNALE TILBUD HAR ET FÆLLES ANSVAR	6	LITTERATURLISTE	15
SAMARBEJDET MED FORÆLDRE SKAL VÆRE TYDELIGT, LIGE VÆRDIGT OG KONKRET	9		

GODT PÅ VEJ

Alle børn og unge skal lære og trives så meget, som de kan og udvikle sig til demokratiske samfundsborgere. Forældrene og de kommunale tilbud har et fælles ansvar for, at det sker. Der er brug for at tydeliggøre både det kommunale ansvar og forældrenes ansvar.

Forskning og kommunale erfaringer viser, at børnene rykker markant, når samarbejdet mellem forældrene og de fagprofessionelle bliver mere tydeligt, ligeværdigt og konkret. Her ligger et potentiale, der skal udnyttes. Derfor er der behov for at styrke og forny samarbejdet.

Et meningsfuldt samarbejde om børnene og de unge er også en forudsætning for, at forældrene har tillid til de kommunale tilbud, vælger dem aktivt til og bakker op om dem i hverdagen. Samarbejdet er vigtigt, uanset om forældrene har mange eller færre ressourcer, og uanset om børnene lærer og trives godt eller oplever udfordringer.

Der er en række aktuelle anledninger til, at KL sætter fokus på samarbejdet mellem forældrene og de kommunale tilbud:

- Kvalitetsdebatten på dagtilbudsområdet handler i høj grad om, hvordan vuggestuer, børnehaver og dagpleje i højere grad kan fremme alle børns læring, trivsel og udvikling
- Folkeskolereformen har sat et nationalt mål om, at alle børn skal blive så dygtige, som de kan
- Den digitale udvikling giver nye muligheder for at vise forældrene, hvad deres børn er i gang med at lære. Og for digitalt at understøtte dialogen mellem forældre og fx dagtilbud og skoler
- Mange kommuner arbejder med at inddrage borgerne på nye måder i udviklingen af velfærdsopgaverne. Forældre er en stor borgergruppe, som det er vigtigt at have fokus på.

Dette inspirationsmateriale sætter fokus på tre temaer:

1. Forældre og kommunale tilbud har et fælles ansvar for, at alle børn lærer, trives og udvikler sig
2. Samarbejdet mellem forældre og fagprofessionelle skal være tydeligt, ligeværdigt og konkret
3. Der er brug for tydelig kommunal sammenhæng i samarbejdet med forældre.

Under hvert tema præsenteres vigtige pointer fra viden fra forskning og praksis samt lovgivning. Hvert tema afsluttes med anbefalinger fra KL og refleksionsspørgsmål til kommunernes videre arbejde.

KL ønsker med inspirationsmaterialet at bringe samarbejdet med forældre om børn og unges læring, trivsel og udvikling højere op på den kommunalpolitiske dagsorden og bidrage til at

styrke det konkrete samarbejde mellem forældre og fagprofessionelle. Materialet indgår i en række KL-indsatser, der markerer behovet for en øget opmærksomhed på børn og unges udvikling fra fødslen, til de bliver voksne. I 2017 præsenterer KL således også udspil på dagtilbudsområdet og på ungeområdet.

For alle børn og unge gælder, at deres nære omsorgsmiljø også består af andre voksne end deres forældre. Og for en mindre gruppe børn er forældrene ikke en del af deres hverdag. Når der igennem materialet står "forældrene" tænkes på de voksne, der indgår i barnets og den unges nære omsorgsmiljø.

København, januar 2017

Martin Damm
Formand for KL

Kristian Wendelboe
Administrerende direktør

FORÆLDRE OG KOMMUNALE TILBUD HAR ET FÆLLES ANSVAR

Forholdet mellem forældrenes og kommunens ansvar og opgaver i forhold til børn og unges læring, trivsel og udvikling er under forandring. Viden fra forskning understøtter en tilgang, der ser forældrene som nødvendige og ligeværdige daglige samarbejdspartnere for de kommunale tilbud til børn og unge.

› HOVEDPUNKTER

Forældrene har ansvar for at

- › gøre deres bedste for at give deres eget barn gode muligheder for læring, trivsel og udvikling
- › tage et aktivt medansvar for de børnefællesskaber, barnet indgår i.

De fagprofessionelle voksne i de kommunale tilbud har ansvar for at

- › samarbejde systematisk med alle forældre om børn og unges læring, trivsel og udvikling med afsæt i viden fra forskning
- › stille tydelige og differentierede forventninger til forældrenes indsats – og afstemme forventningerne med forældrene
- › gøre det muligt for alle forældre at deltage aktivt i deres barns læring og udvikling fra fødslen og frem
- › give forældrene viden om deres egen betydning for deres børns læring, trivsel og udvikling.

Forældrene og de fagprofessionelle har et fælles ansvar for at

- › samarbejde konkret om barnets læring, trivsel og udvikling.

Viden fra forskning og undersøgelser

Forældrenes måde at være sammen med deres børn på – det, forskerne kalder hjemmelæringsmiljøet – har stor betydning for børns læring, udvikling og trivsel, fra de er helt små (Bleses et al., 2015).

Fx er det afgørende for barnets videre udvikling, at forældrene taler meget med det. Det gælder samtaler om hverdagens rutiner og oplevelser, fx at forældre ved middagsbordet taler om maden og på skovturen taler om naturen. Men det

handler også om snakke om fx kulturelle emner, hvor man inddrager andre ord og begreber, som fremmer barnets videre udvikling af faglige kompetencer (Rangvid, 2009). Forældre og børn kan fx læse sammen og undersøge og tale om, hvad nye ord betyder.

Børn, hvis forældre interesserer sig for og snakker med barnet om det faglige indhold i skolen, klarer sig bedre end andre børn.

Når forældre ved, at barnets forudsætninger kan styrkes, og at de selv kan gøre en positiv forskel for barnet – uanset forudsætninger – så gør de typisk flere af de ting, der fremmer barnets udvikling (Andersen og Nielsen, 2016).

Senere i livet har forældre stor betydning for deres børns uddannelsesvalg. Generelt vil forældrene gerne støtte de unge i deres ønsker, men de ser det også som deres opgave at udfordre de unge. Forældrenes viden om de forskellige ungdomsuddannelser og hvad de kan føre til, er ofte begrænset og forældet. Konkret efterspørger forældre mulighed for dialog med andre forældre, vejledere og unge om mulige veje i uddannelsessystemet (Juul, et. al. 2016).

Forældrene og de kommunale tilbuds fælles ansvar kan styrkes ved forskellige

tiltag. En undersøgelse viser, at følgende initiativer har positiv effekt på inklusion og forebygger mobning i dagtilbud: At forældrene laver legeaftaler med forskellige børn i børnegruppen, at forældrene lærer navnene på alle børn i gruppen, at der er kontaktforældre, samt at erfarne forældre introducerer nye forældre til institutionen. Denne positive effekt skyldes, at tiltagene understøtter, at forældrene opbygger en ansvarsfølelse for institutionen og hele børnegruppen (Knudsen, et. al, 2008).

Lovgivning om forældrenes og kommunens ansvar

Både dagtilbudsloven og folkeskoleloven slår fast, at der skal være et samarbejde mellem de kommunale tilbud og forældrene. Dagtilbudslovens § 7, stk. 2 lægger vægt på, at samarbejdet i dagtilbud skal

handle om omsorg og understøtte barnets udvikling og selvværd. Folkeskolelovens formålsparagraf tager afsæt i samarbejdet mellem skole og forældre om elevers kundskaber og færdigheder.

I vejledningen til lov om social service er der fokus på, at forældrene som udgangspunkt skal inddrages, når barnet skal udredes, samt at forældrenes viden skal indgå i eventuel udredning og behandling. Forældresamarbejdet fremhæves som vigtigt for barnets udvikling og trivsel.

I folkeskolelovens § 44, stk. 2 er der med folkeskolereformen kommet en ny bestemmelse om, at skolebestyrelsen, ud over at fastsætte principper for samarbejdet mellem skole og hjem, også skal

fastsætte principper for skolens og forældrenes ansvar i samarbejdet. Der findes ikke en tilsvarende formulering i dagtilbudsloven.

Det fremgår af vejledningslovens § 3, stk. 4 og § 5, at kommunalbestyrelsen skal sørge for, at forældrene til 15-18-årige får orientering om den unges vejledning om valg af uddannelse og erhverv og selv får orientering om de unges uddannelsesmuligheder. Forældrene, ungdomsuddannelserne og den unge skal i samarbejde tilrettelægge det fremtidige uddannelsesforløb. Endelig er det beskrevet i bekendtgørelsen om uddannelsesparathedsvurdering, uddannelsesplaner og procedurer ved valg af ungdomsuddannelse, at forældrene er ansvarlige for at underskrive barnets uddannelsesplan.

Eksempler på kommunale politikker om forældreansvar

Uddrag af Københavns

Kommunes børne- og ungepolitik

Børn og unges vigtigste omsorgsgiver er forældrene, som har hovedansvaret for deres barns trivsel, sundhed, opdragelse og udvikling. [...] Forældre skal være positive rollemodeller for egne og andres børn [...]. Forældre, dagtilbud, skole- og fritidstilbud skal indgå i et tæt og ligeværdigt partnerskab og samarbejde om barnets eller den unges udvikling og trivsel. Forældrenes aktive deltagelse i deres barns læring og øvrige udvikling er en helt central forudsætning for, at barnet eller den unge kan klare sig nu og senere i livet.

Uddrag af Gladsaxe

Kommunes dagtilbudspolitik

Dagtilbudsområdet er forpligtet til at samarbejde med og inddrage forældrene i barnets læring i et tæt samspil. Formål: At styrke det fælles ansvar for barnets læring gennem øget forældreinddragelse. Samarbejdet skal bygge på en gensidig respekt for dagtilbuddets pædagogfaglige tilgang og for forældrenes unikke viden om barnet.

Uddrag af Kalundborg

Kommunes børn- og ungepolitik

Forældre er ansvarlige og har størst betydning for børnenes udvikling og trivsel. Enhver kommunal indsats er et supplement til forældrenes varetagelse af denne rolle

og ikke en erstatning [...] Forældrene medvirker til, at barnet og den unge udvikler sig i forhold til de mål, de sammen med de professionelle opstiller for barnets færdigheder og personlige kompetencer.

REFLEKSIONSSPØRSMÅL OM FORÆLDRENS OG DE KOMMUNALE TILBUDS ANSVAR

- › Hvad forventer de kommunale tilbud af forældrene i samarbejdet om deres barns og hele børnegruppens læring, trivsel og udvikling til demokratiske medborgere?
- › Er der konkrete forventninger til forældrene, fx at de understøtter deres barns sproglige udvikling ved at tale, synge og læse med barnet?
- › Hvordan ved forældrene, hvad de kommunale tilbud forventer af dem?
- › Hvordan sætter de kommunale politikker på børne- og ungeområdet en tydelig ramme om henholdsvis forældrenes og kommunens ansvar?
- › Hvordan er ledere og medarbejdere i kommunen med til løbende at udvikle, formidle og forankre en strategi for samarbejdet med forældre om børn og unges læring, trivsel og udvikling i de kommunale tilbud?
- › Hvordan er forældrene i skole- og forældrebestyrelser med til løbende at udvikle en strategi for forældresamarbejdet og formidle og forankre den blandt alle forældre?
- › Hvad er næste skridt for at tydeliggøre forældrenes og de kommunale tilbuds fælles ansvar for børn og unges læring og trivsel?

KL ANBEFALER

- › Alle kommuner gennemfører en politisk drøftelse af, hvilke forventninger, de kommunale tilbud kan have til forældrene i samarbejdet om børnene og de unges læring, trivsel og udvikling – og af, hvad forældrene kan forvente i samarbejdet
- › De kommunale tilbud afstemmer forventningerne til samarbejdet om børn og unges læring, trivsel og udvikling med forældrene, differentieret efter forældrenes baggrund og ressourcer
- › Forældrene tager aktivt medansvar for deres eget barns læring, trivsel og udvikling og for de fællesskaber, barnet indgår i

SAMARBEJDET MED FORÆLDRE SKAL VÆRE TYDELT, LIGEVAERDIGT OG KONKRET

Der findes en del viden om, hvad det er væsentligt at have fokus på i samarbejdet med forældre om børns læring og trivsel. Der er også viden om, hvordan samarbejdet kan ledes, organiseres og tilrettelægges, så både børn, forældre og fagprofessionelle oplever det som meningsfuldt. Denne viden skal i spil i praksis.

› HOVEDPUNKTER

Det konkrete samarbejde mellem forældre og fagprofessionelle bør kendetegnes ved at

- › omfatte alle forældre og være differentieret i forhold til forældrenes baggrund og ressourcer
- › være præget af høje forventninger til alle børn og forældre
- › tage afsæt i børnenes og de unges konkrete og aktuelle behov for at lære, trives og udvikle sig
- › både handle om det enkelte barns og om børnegruppens læring og trivsel
- › have fokus på, at hjemmelæringsmiljøet understøtter arbejdet med læring i dagtilbud, skole og overgang til ungdomsuddannelse.

Derfor er det vigtigt at

- › understøtte forældre konkret, fx ved at tydeliggøre, hvad forældrene kan gøre i forskellige situationer med barnet
- › "gribe" forældrene, når kontakten er der, fx når sundhedsplejersken er på besøg i hjemmet, i hente/bringe-situationer i dagtilbud og når forældrene deltager i møder og samtaler på skolen
- › inddrage tilgængelige digitale løsninger som redskaber i og afsæt for dialogen
- › de fagprofessionelle har kompetencer til at indgå i et systematisk og ligeværdigt samarbejde med forældrene.

Viden fra forskning og undersøgelser

Effektive indsatser i samarbejdet med forældre er bl.a. karakteriseret ved at:

- Begynde så tidligt som muligt
- Involvere både forældre og børn og mange forskellige indsatser
- Ikke italesætte nogle familier som problemfamilier
- Være differentierede, herunder tilpasset kulturelle og sociale behov.

(Evangelou, 2016)

Forældre efterspørger viden om, hvordan de kan bidrage til barnets læring og udvikling. Forældrene vil gerne bidrage, men mangler viden om, hvordan de bedst muligt understøtter deres barn. EVA har i en undersøgelse fundet, at forældre til børn i daginstitutioner efterspørger mere vejledning i at styrke deres barns trivsel, udvikling og læring, end de oplever at få i dag. De vil bl.a. gerne have vejledning om barnets skoleparathed, læring, sociale

relationer og sprog. Samtidig frabeder flertallet af forældre sig at få vejledning om barnets primære omsorg og opdragelse, herunder om kost, søvn og grænser. Kortuddannede forældre og tosprogede forældre er dog mere positive over for vejledning om opdragelse og omsorg end andre forældregrupper (EVA, 2016a).

Tidligere forskning viser, at et effektivt samarbejde om barnets læring og udvikling fremmes af, at de fagprofessionelle giver specifikke og målrettede informationer til forældrene (Goodall og Vorhaus, 2011).

Andre undersøgelser viser, at fx lærernes kompetencer har afgørende betydning for samarbejdet med forældrene. Sproglige, kulturelle og miljømæssige forskelle i familierne skal medtænkes i de fagprofessionelles samarbejde med forældrene (Kofoed, 2013). Det er væsentligt, at de fagprofessionelle har kompetencer og viden om, hvordan de bedst muligt kan inddrage familiernes baggrund på en differentieret og inkluderende måde.

Undersøgelser har vist, at det i institutioner er udbredt at tale om relationen mellem forældre og fagprofessionelle på en måde, der signalerer, at de fagprofessionelle er eksperterne og forældrene er amatørerne (Karlsson, 2006). Derudover er det vist, at selv om personalet bestræber sig på ikke at gøre forskel på minoritets- og majoritetsfamilier, er der stadig subtile måder, hvorpå forskellene kommer til udtryk (Bundgaard og Gullov, 2008).

De digitale læringsplatforme, som implementeres i folkeskolen i disse år, kan give forældre nye muligheder for at følge med i børnenes skoledag. Flere forældre ser frem til at kunne følge deres barns progression og få viden om de næste skridt i forhold til barnets læring (EVA, 2016b).

Lovgivning om samarbejdet mellem forældre og fagprofessionelle
Der findes kun lidt lovgivning om det konkrete samarbejde mellem fagprofessionelle og forældre.

Det fremgår af dagtilbudslovens § 11 stk. 7, at forældre skal inddrages ved sprogvurderinger og at de skal have vejledning om hjemmets støtte til sproglig udvikling.

Det fremgår af folkeskolelovens § 13 og 13b, at forældrene skal have regelmæssig information om skolens syn på elevens udbytte af skolegangen. Det skal (bl.a.) ske gennem digitale elevplaner. Af bekendtgørelsen om digitale elevplaner fremgår, at både medarbejdere, forældre og elever skal kunne skrive i elevplanen.

Eksempler på det konkrete samarbejde mellem forældre og fagprofessionelle

Forældreinddragelse i det pædagogiske arbejde

I Næstved Kommune arbejder institutionerne systematisk med at øge forældreinddragelsen i det pædagogiske arbejde og gøre forældrene bevidste om, hvor og hvordan de kan understøtte barnets læring og udvikling. Indsatsen er politisk forankret. Konkret betyder det, at der på institutionerne bliver afprøvet forskellige former for forældremøder og samtaler, som skal øge sammenhængen mellem dagtilbud og hjem. De er opmærksomme på at arbejde differentieret, så ikke alle forældre får tilbudt det samme. Fx er der et tilbud til fædre om at deltage i en fædrecafé, hvor formålet er at styrke kommunikationen med fædre. Der arbejdes med tilsvarende målrettede tiltag til andre forældregrupper. For at disse nye tiltag kan lykkes, er der behov for at udvikle personalets kommunikation med forældre. Fokus er på, hvordan der tales om barnets læring og understøttelse i hjemmet samt gensidige forventninger til samarbejdet herom.

Lokale aftaler om udvikling af forældresamarbejdet

I Randers indgår forvaltningen lokale aftaler med konkrete skoler og dagtilbud om at udvikle forældresamarbejdet. Konkret har det resulteret i tre spor for samarbejdet, som bliver kaldt *Forældre i Spil*:

1. *Forældremøder fra vuggestue til skole.*
Der planlægges seks møder, hvor der veksles mellem korte oplæg og forældreaktivitet/debat mv. Tilgangen skal være levende og engagerende i modsætning til orienterende/belærende. Hvert møde har sit fokusområde.
2. *Forældresamtaler og overleveringer.*
Forældrene er oftest med ved overleveringer og fungerer som kulturbærere fra institution til institution. Der er også udarbejdet et simpelt overleveringsskema, som forældrene kan tage med sig i overgangen.
3. *Broer*, som hjælper børn med at forlade det gamle og vokse ind i det nye:
 - En lokal kanon med sange, historier/bøger og rim/remser, der går igen hele vejen fra vuggestue/dagpleje til skolestart
 - Strukturerede besøg før og efter overgangene
 - Besøg og udlån af medarbejdere på tværs af dagtilbud og mellem skole og dagtilbud indgår som en fast del af arbejdet i overgangen. Flere områder i Randers ønsker, at udlånet skal gå over en længere tidsperiode, og det bliver sat i gang som forsøg i nærmeste fremtid.

Forældrene har adgang til deres barns elektroniske elevplan i den digitale læringsplatform

I en læringsplatform kan det pædagogiske personale præsentere læringsforløb og faglige og alsidige læringsmål for den enkelte elev. Det er også muligt at uploade elevprodukter.

Flere kommuner, fx Aalborg og Syddjurs, har i 2016 udarbejdet en videoguide, der orienterer forældrene om, hvad de kan finde under deres barns elevplan på læringsplatformen. Filmene understreger, at skolerne er i en udviklingsfase, hvor de eksperimenterer med, hvad der lægges på læringsplatformen, og hvordan den kan og skal bruges af medarbejdere,

forældre og elever. Forældrene bliver gjort opmærksomme på, at den digitale elevplan er dynamisk. Når forældrene senere går ind på læringsplatformen, vil den fx være opdateret med markeringer af, hvilke mål eleven nu har opnået, og der vil være opstillet nye mål.

I Aalborg Kommune har skolerne en fælles forventning om, at forældrene som minimum orienterer sig i deres barns digitale elevplan forud for skole-hjem-samtaler.

Forældreinddragelse med afsæt i eleven

På Løgstrup skole i Viborg Kommune har et lærerteam tilrettelagt et forløb, hvor eleverne sender sms'er eller små film, som optages med mobiltelefonen, til deres forældre. Her fortæller eleverne om deres læringsmål og beskriver, hvordan forældrene kan hjælpe dem med det, de skal lære. Forældrene oplever det meget positivt at blive inddraget i deres børns læring på denne måde.

Forældrefernisering

På Sophienborgskolen i Hillerød Kommune har man udviklet konceptet forældrefernisering som et alternativ til traditionelle møder. Ved ferniseringen viser eleverne deres forældre, hvad de har lært. Det er eleverne, der styrer samtalen, og undervejs benytter de plancher, de selv har lavet. Forældrene bakker massivt op om tiltaget. De sætter stor pris på at få et konkret indblik i, hvad der foregår i skolen og kunne tale med deres børn om det.

Kompetenceudvikling om dialog med forældre

Københavns Kommune har i 2015/16 gennemført et kompetenceløft af ledere og medarbejdere på fire folkeskoler. Indsatsen havde fokus på kommunikation og dialog med forældre, særligt i relation til skole-hjem-samtalen. I forlængelse af indsatsen bliver der udviklet kommunikative anbefalinger for skole-hjem-samarbejdet og uddannet 15 tværfaglige supportmedarbejdere, der skal bidrage til at formidle og implementere anbefalingerne på kommunens øvrige skoler.

› REFLEKSIONSPØRGSMAÅL

- › Hvordan er det muligt for alle forældre at deltage aktivt i samarbejdet om deres barns læring og trivsel?
- › Hvordan er samarbejdet differentieret med afsæt i barnets og forældrenes behov og muligheder? Hvilke tiltag findes fx i forhold til samarbejdet med forældre til særligt talentfulde børn og til forældre i udsatte positioner?
- › Hvordan ved forældrene, om de er velkomne til at deltage i dagtilbuddets og skolens hverdag?
- › Hvordan understøtter ledelsen i fx dagtilbud og folkeskole samarbejdet med forældrene?
- › Hvilken viden har kommunen om forældrenes oplevelse af samarbejdet, fx fra brugertilfredshedsundersøgelser?
- › Hvordan understøttes samarbejdet med forældrene digitalt?
- › Hvordan klæder de kommunale tilbud forældre og medarbejdere på til at udnytte de digitale muligheder i samarbejdet om barnets læring og trivsel?
- › I hvilken udstrækning tager skolebestyrelsernes principper for samarbejdet mellem skole og hjem højde for, at samarbejdet i stigende grad understøttes digitalt?
- › Hvad er næste skridt i at videreudvikle et tydeligt, ligeværdigt og konkret samarbejde?

› KL ANBEFALER

- › Samarbejdet med forældrene er tydeligt, konkret og ligeværdigt og tager afsæt i børnenes og de unges aktuelle behov for at lære, trives og udvikle sig
- › Samarbejdet med forældrene har fokus på, at alle børn og unge bliver så dygtige, som de kan. De gælder både de børn og unge, der har let ved at lære og dem, der oplever udfordringer
- › Samarbejdet mellem forældre og fagprofessionelle giver alle forældre mulighed for aktivt at bidrage til deres barns læring, trivsel og udvikling – med afsæt i forældrenes baggrund og ressourcer
- › De fagprofessionelle har gennem deres grunduddannelser og eventuelt efterfølgende kompetenceudvikling opnået kompetencer til at indgå i et systematisk og ligeværdigt samarbejde med forældrene

BRUG FOR TYDELIIG KOMMUNAL SAMMENHÆNG I SAMARBEJDET MED FORÆLDRE

Mange kommuner har et mål om at skabe sammenhæng i indsatsen på 0-18-årsområdet. I den forbindelse er forældrene en vigtig samarbejdspartner hele vejen igennem. Der er brug for tydelig kommunal sammenhæng i samarbejdet med forældre.

› HOVEDPUNKTER

En tydelig kommunal sammenhæng i samarbejdet med forældre kommer til udtryk ved, at

- › samarbejdet med forældrene begynder, når graviditeten er indtruffet, og de vordende forældre møder de kommunale tilbud til familier
- › der er en klar bevidsthed om forældrenes betydning samt et fælles afsæt og sprog for et ligeværdigt samarbejde med forældre på tværs af de kommunale tilbud
- › sammenhængen i samarbejdet med forældrene viser sig, både når barnet i løbet af sin opvækst skifter fra dagtilbud til skole og fra skole til ungdomsuddannelse. Men det viser sig også i den konkrete tilgang til et barn eller en børnegruppe, som fx dagtilbud, sundhedspleje og det specialiserede børneområde samarbejder om på et givet tidspunkt
- › de kommunale tilbud samarbejder, så børn og forældre skal forholde sig til færrest mulige fagprofessionelle voksne og tilbud ad gangen
- › kompetenceudvikling om samarbejde med forældre tænkes på tværs af faggrupper og tilbud
- › relevant viden om børn og familier deles mellem de ansvarlige fagprofessionelle i videst muligt omfang
- › hvis et barn både har en social handleplan og en elevplan/uddannelsesplan, tænkes planerne sammen og understøtter hinanden.

Viden fra forskning og undersøgelser

Der er ikke gennemført megen forskning i kommunal sammenhæng i forældre-samarbejdet. Den tilgængelige viden handler om konkrete overgange og peger på, at det fremmer børns læring og trivsel, at der er sammenhæng i tilgangen til forældresamarbejdet.

International forskning viser, at det er hensigtsmæssigt med en fælles strategi, hvor der er velovervejede og ensartede tilgange til, hvordan forældrene kan deltage og engagere sig (Goodall og Vorhaus, 2011).

Dansk forskning har flere gange undersøgt børns overgange fra fx dagtilbud til skole. Her påpeges det, at der grundlæggende mangler sammenhæng i forståelsen af de kommunale tilbuds fælles opgave i forhold til barnet – og dermed også i forhold til forældrene (Larsen, 2014).

I den konkrete overgang fra børnehave til skole er der et stort positivt potentiale for, at barnet kan udvikle sig og lære. Men på den anden side er der også risiko for usikkerhed og kompetencetab. Hvordan det går for barnet afhænger af samarbejdet rundt om barnet. I forskningen argumenteres der derfor for, at desto bedre samarbejde, der er mellem de voksne, der omgiver barnet, desto bedre overgange (Larsen, 2014).

Lovgivning om sammenhænge i samarbejdet med forældre

Både serviceloven og dagtilbudsloven har fokus på at skabe sammenhæng i de kommunale tilbud til børn og forældre.

Det fremgår af serviceloven § 19, stk. 2, at kommunalbestyrelsen skal udarbejde en sammenhængende børnepolitik, der sikrer sammenhængen mellem det generelle og forebyggende arbejde og den målrettede indsats over for børn og unge med behov for særlig støtte.

I dagtilbudsloven er der fokus på at skabe sammenhæng og kontinuitet mellem dag-, fritids- og klubtilbud samt andre socialpædagogiske fritidstilbud og på at gøre overgange mellem tilbuddene sammenhængende og alderssvarende udfordrende for børnene (dagtilbudslovens § 1, stk. 4).

Derudover fremgår det, at dagtilbuddene i samarbejde med forældrene skal sikre en god overgang til skole ved at udvikle og understøtte grundlæggende kompetencer og lysten til at lære. Endelig skal dagtilbud i samarbejde med skolerne skabe en sammenhængende overgang til skole og fritidstilbud (dagtilbudsloven § 7, stk. 5).

Folkeskoleloven har ikke et tilsvarende fokus på at skabe sammenhæng til dagtilbuddene, heller ikke i forhold til forældrene. Derimod har folkeskoleloven og vejledningsloven fokus på, at forældrene skal inddrages i vejledningsindsatsen ved overgang til ungdomsuddannelse.

Eksempler på sammenhænge i samarbejdet med forældre

Forældrekurser

Mange kommuner udbyder forældrekurser, ofte i samarbejde mellem den offentlige, den private og den frivillige sektor. I Holstebro Kommune bliver alle førstegangsførelse tilbudt fødsels- og forberedelseskurset *Familie med Hjerte*. Indholdet er oplæg og diskussion om fx graviditet, fødsel, fars rolle/ mors rolle, parforholdets betydning for barnets trivsel, barnets ernæring samt sproglige og sansemotoriske udvikling, start i dagtilbud, opdragelse mm. *Familie med Hjerte* fungerer som en indgang, hvor familier møder forskellige undervisere fra både kommune (sundhedsplejerske, socialrådgiver, pædagog, psykolog, fysioterapeut, tale/hørekonsulent), region (jordemoder) og frivillige fra det private erhvervsmarked (jurist/advokat). Målet er, at familien oplever sammenhæng i informationer og vejledning og koordinering mellem forskellige indsatser. *Familie med Hjerte* understøtter også etablering af forældrenetværk, som muliggør gensidig støtte og erfaringsudveksling familierne imellem. Netværkene består af 8-10 familier og kører fra uge 26 i graviditeten og frem til barnet fylder 1,5 år. En fast sundhedsplejerske følger gruppen gennem forløbet. Erfaringerne er positive og kommunen har over 95 % deltagelse blandt alle førstegangsfødende.

Fælles forståelse af vigtige kompetencer for 0-16-årige

Hedensted Kommune har udviklet materialet KLAR til læring, som henvender sig til forældre og fagprofessionelle med ansvar for 0-16-årige. KLAR til læring beskriver syv vigtige kompetencer:

- Robusthed
- Behovsudsættelse
- Nysgerrighed
- Vedholdenhed
- Automatisering
- Selvregulering/selvdisciplin
- Gode omgangsformer.

På www.klartillaering.dk kan forældre og fagprofessionelle gå ind under en kompetence og læse, hvordan de konkret kan

understøtte børn og unge med at opnå kompetencerne, differentieret efter barnets alder. Om kompetencen robusthed står der fx i forhold til det 6-9-årige barn, at forældrene kan rose barnet for at øve sig på det, der er svært, og at fagprofessionelle kan tilrettelægge aktiviteter med passende udfordringer og støtte barnet i at være så selvhjulpent som muligt.

Samarbejde med forældre om

vejledning om uddannelse og erhverv

I projektet "Udsyn i skolen" har 17 skoler afprøvet forskellige typer samarbejde med forældre om valg af uddannelse

og erhverv. På en skole skulle eleverne lave et stamtræ over uddannelses- og erhvervshistorien i deres egen familie to generationer tilbage. Opgaven gav anledning til, at eleverne drøftede uddannelses- og erhvervsvalg med deres forældre. På en anden skole har man arbejdet systematisk med, at forældre formidler viden og erfaringer om deres uddannelse og erhverv til andre elever i klassen. På en tredje skole har man afprøvet en cafémodel som led i et forældremøde, hvor UU-vejlederen holdt oplæg om uddannelsessystemet. Modellen sikrede, at alle forældre reflekterede og kom til orde.

REFLEKSIONSSPØRSMÅL

- › Hvilke fælles mål for børnenes læring, trivsel og udvikling gælder på tværs af de kommunale tilbud? Fx mål om sociale kompetencer, forandringsrobusthed og vedholdenhed?
- › Hvad er fælles for tilgangen til samarbejdet med forældrene på tværs af de kommunale tilbud?
- › Hvordan ved dagtilbuddene og skolen, hvordan sundhedsplejen samarbejder med forældrene om børns læring, udvikling og trivsel?
- › Hvordan samarbejder folkeskolen, UU og ungdomsuddannelserne om at tydeliggøre forventninger til forældrene og understøtte forældreansvaret i overgangen til ungdomsuddannelserne?
- › Hvordan kan sammenhæng i forældresamarbejdet på tværs af de kommunale tilbud understøttes digitalt?
- › Hvordan kan kommunen nå forældrene på andre måder end gennem de fagprofessionelle i de kommunale tilbud? Kunne fx foreninger, kulturliv, frivillige organisationer og andre indgå i partnerskaber?
- › Hvad er det næste skridt for at udvikle forældresamarbejdet på tværs af kommunale tilbud?

KL ANBEFALER

- › Det er et politisk og ledelsesmæssigt ansvar, at der er en tydelig sammenhæng i de kommunale tilbuds samarbejde med forældre
- › Relevant viden om børn og familier deles i videst muligt omfang på tværs af de kommunale tilbud for at kvalificere det konkrete samarbejde med forældrene om deres børn og unges læring, trivsel og udvikling

LITTERATURLISTE

- Andersen, S. C. og Nielsen, H. S. (2016): *Reading intervention with a growth mindset approach improves children's skills.*
- Bleses, D., Højen, A., Andersen, M. K., Dybdal, L. og Sehested, K. (2015). *Rapport om SPELL og Fart på sproget. Undersøgelser af effekten af to sprogindsatser.* Center for Child Language e-prints, No. 17.
- Bundgaard, H. & Gulløv, E. (2008): *Forskel og fællesskab: Minoritetsbørn i daginstitution.* København: Hans Reitzels Forlag.
- EVA (2016a): *Samarbejde mellem forældre og daginstitutioner.*
- EVA (2016b): *Implementering af digitale læringsplatforme - De første erfaringer.*
- Evangelou, M. (2016): *Supporting parents' involvement with their children's learning: Evidence of effective interventions from England.* University of Oxford, oplæg for Rådet for Børns Læring d. 8. april 2016.
- Goodall, J. og Vorhaus, J. (2011): *Review of Best Practice in Parental Engagement.* Research Report DFE-RR156, Department for Education.
- Juul, T. M., Pless, M. og Katznelson, N. (2016): *Uddannelsesvalg, vejledning og karrierelæring i et ungeperspektiv.* Aalborg Universitet.
- Karlsson, M. (2006): *Föräldraidentiteter i livsberättelser.* Uppsala: Acta Universitatis Upsaliensis.
- Kofoed, U. (2013): *At knytte elevernes læring tæt sammen med skolehjemsamarbejdet I: Sigrun Aamodt og An-Magritt Hauge (red.) Snakk med oss! Samarbeid mellom foreldre, barnhage og skole i et flerkulturelt perspektiv.*
- Knudsen, R. K., Kampmann, J. og Lindberg, S. (2008): *Fri for Mobberi: Delrapport 1, 2 og 3.* Roskilde: Roskilde Universitetscenter.
- Larsen, Inge Schoug (2014): *SAMARBEJDE OM DET SKOLESTAR-TENDE BARN.* København: Akademisk Forlag.
- Poulsen, B. K., Thomsen, R., Buhl, R. og Hagmayer, I. A. (2016): *Udsyn i udskolingen.* KL og Danmarks Lærerforening.
- Rangvid, B. S. (2009): *The Impact of Home Culture, Parental Involvement and Attitudes on Cognitive Skills of Immigrant Students in Denmark.* AKF, Danish Institute of Governmental Research.

KL
Weidekampsgade 10
2300 København S
Tlf. 3370 3370
kl@kl.dk
www.kl.dk
 @kommunerne
 facebook.com/kommunerne

Produktionsnr. 830196
ISBN 978-87-93365-58-2